NÁMSSKIPAN

FYRI FØÐSLUHJÁLPARA- OG

FØÐSLUATSTØÐARAÚTBÚGVINGINA

YRKIS depilin

1. august 2023

INNIHALD

TIL KAPITTUL 1 – ENDAMÁL VIÐ ÚTBÚGVINGINI 3

TIL KAPITTUL 2 – ÚTBÚGVINGARTÍÐ, BYGNAÐUR OG INNIHALD 4

TIL KAPITTUL 3 – FØRLEIKAMÁL VIÐ ÚTBÚGVINGARLOK 10

TIL KAPITTUL 4 – EFTIRMETING EFTIR HVØRT SKÚLASKEIÐ 10

TIL KAPITTUL 5 – SVEINAROYND 10

NÁMSÆTLANIR TIL FØÐSLUHJÁLPARA- OG FØÐSLUATSTØÐARAÚTBÚGVING 13

BORÐREIÐING 14

KOSTUR, ORKA OG FØÐSLA 15

FYRSTAHJÁLP OG BRAND 17

REINFØRI OG FRAMLEIÐSLUREINFØRI 19

GRUNDTILGERÐ 21

DIÆTIKK 22

FØÐSLULÆRA 1 23

KUNDATÆNASTA 24

KØKSSTARVSVENJING (+SKÚLAPRAKTIKK) 25

FRAMLEIÐSLUÆTLAN – (MATGERÐ) 26

MENTAN OG KUNDATÆNASTA (FØROYSK/FREMMAND) 27

FRAMLEIÐSLUREINFØRI, SÍ EISINI FYLGISKJAL 4 28

UMHVØRVI 29

SØLA OG TÆNASTA 30

VØRUKUNNLEIKI 31

KUNNINGARTØKNI 32

MÁLTÍÐIN 33

SENSORIK OG GÓÐSKA 34

SAMSKIFTI OG SAMSTARV 35

ROKNING OG KALKULATIÓN 37

METODIKK, FRAMLEIÐSLA, TILRÆTTISLEGGING OG GÓÐSKA 38

STARVSVENJING 39

UPPLÆRING Á LÆRUPLÁSSI 42

HEILSURØKT 43

NÁTTÚRUFAK 44

Námsskipan fyri føðsluhjálpara og føðsluatstøðara

<table>
<tr><td colspan="3">Námsskipan fyri føðsluhjálpara- og føðsluatstøðaraútbúgvingina, útgivin 1. august 2015
Yrkisnevndin hevur givið út sambært kunngerð nr. 20 frá 23. mars. 2015 um útbúgving til føðsluhjálpara og føðsluatstøðara, sum broytt við kunngerð nr. 125 frá 21. august 2017.</td></tr>
<tr><td>Fyrisitingin hjá Yrkisnevndini</td><td colspan="2">Skúlin, sum bjóðar skúlagongdina í útbúgvingini:</td></tr>
<tr><td>Yrkisdepilin
Hoydalsvegur 1
100 Tórshavn
Telefon: 30 65 60
www.yrkisdepilin.fo
yrkisdepilin@yrkisdepilin.fo</td><td>TSK
Heygavegur 1A
700 Klaksvík
Telefon: 45 63 11
www.tsk.fo
tsk@tsk.fo</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="3">Til ber at venda sær til Yrkisdepilin og skúlarnar við spurningum og kunning um útbúgvingina.
Um ósamsvar er millum námsskipanina og útbúgvingarkunngerðina, so er tað altíð útbúgvingarkunngerðin, sum er galdandi.</td></tr>
</table>

Til kapittul 1 – Endamál við útbúgvingini

Í útbúgvingunum til føðsluhjálpara og føðsluatstøðing fær næmingurin, lærlingurin, vitan og førleikar innan hesi kjarnaøki:

1) Seta saman og gera føðslurættan og vælsmakkandi mat í einum køki á t.d. sjúkrahúsi, ellisheimi og røktarheimi, sambýli, kantinu, kaffistovu, skúla, dagstovni o.ø.,

2) vitan um heilsu, matvørur, føðslu, sjúkraføðilæru, diætetik, reinføri og innaneftirliti, eins og umhvørvi í sambandi við tá ið lagt verður til rættis, avrikan, skjalfesting og góðskumeting av teimum arbeiðsuppgávum, ið eru tengd at matgerð og máltíðum við atliti at framleiðsluhátti, fyribyrging og heilsu,

3) at leggja til rættis og á ergonomiskt rættan hátt matgera við støði í givnum fíggjarligum umstøðum, at borðreiða mat til ymiskar bólkar av brúkarum, ábyrgd fyri reinføri, innaneftirliti og góðskuni av matinum,

4) samskifta munnligt og skrivligt til tess at fremja gott arbeiðsumhvørvi, styrkja samstarvið við samstarvsfelagar og brúkarar best møguligt, vera smidligur og menningarklárur, umframt at hava innlit í egnar styrkir og veikleikar viðvíkjandi læru og motivatión.

Til kapittul 2 – Útbúgvingartíð, bygnaður og innihald

Skúlagongdin í útbúgvingini er 60 vikur íroknað sveinaroynd. Skúlagongdin er býtt í fýra skúlaskeið. Fyri at halda fram á einum skúlaskeiði skal næmingurin hava staðið fyrra skúlaskeiði og fyri at sleppa til 3 og 4 skúlaskeið skal næmingurin umframt at hava staðið 2. skúlaskeið hava góðkendan lærusáttmála.
Skúlagongdin verður skipað samsvarandi mynd 1.

Mynd 1: Skipan av skúlagongd og longd á skúlaskeiðum

	Vikur
Skúlaskeið	
1. skúlaskeið	20
2. skúlaskeið	20
3. skúlaskeið	10
4. skúlaskeið	10
Til samans	*60*

Møguligt er at byrja útbúgvingina við lærusáttmála ella uttan lærusáttmála. Um næmingurin byrjar útbúgvingina uttan lærusáttmála, byrjar útbúgvingin við skúlagongd. Ger næmingurin lærusáttmála meðan hann gongur í skúla, fær næmingurin alt skúlaskeiðið góðskrivað í lærutíðini.
Hjá næmingi, sum hevur lokið ein part av skúlagongdini í útbúgvingini, verður lærutíðin stytt samsvarandi loknu skúlagongdini.

Um næmingurin hevur arbeiðsroyndir ella aðra yrkisútbúgving, áðrenn hann byrjar í læru, kann næmingurin fáa lærutíðina stytta sambært meginreglu fyri stytting í lærusáttmála. Yrkisnevndin tekur avgerð um møguliga stytting av lærutíðini eftir umsókn frá sáttmálapørtunum.

Skúlagongdin í útbúgvingini fevnir um almennar lærugreinar, yrkislærugreinar og vallærugreinar. Í mynd 2 eru almennu lærugreinarnar og yrkislærugreinarnar endurgivnar.

Mynd 2: Førleikamál, ið almennu lærugreinarnar og yrkislærugreinarnar styðja

Lærugreinin styðjar fylgjandi førleikamál. Talmerkingin av førleikamál-unum vísir til talmerkingina í útbúgvingarkunngerðini.			
Almennar- og yrkislæru-greinar	**Lærugreinaheiti**	**Avriksmát fyri lærugreinina**	**Vegleiðandi pultstímar, til saman**
1. skúlaskeið			
10	Føroyskt	E	72
5, 16	Náttúrufak	F	72
	Fyrstahjálp og brand		20
	Reinføri		26
	Kunningartøkni		53
	Umhvørvi		26
	Kostur, orka og føðsla		64
	Vørukunnleiki		32
	Grundtilgerð		26
	Kundatænasta		38
	Matmentan og kundatænasta		26
	Sensorik og góðska		32
	Framleiðsluætlan		112
	Borðreiðing		54
	Máltíðin		38

	Eftirmeting		24
Pultstímatal 1. skúlaskeið			720
2. skúlaskeið			
	Praktikk		360
6	Samstarv og samskifti		36
2, 4, 5, 6	Samfelagsfrøði	(F)	54
1, 2, 4	Føðslulæra 1	Byrjanarstig	36
1, 2, 3, 4	Metodik, framleiðsla, tilrættalegging, kalkulatión og góðska	Vanastig	108
1, 2, 4, 5	Framleiðslureinføri	Vanastig	36
1, 2, 3, 4	Diætetik 1	Vanastig	36
1, 2, 4	Vørukunnleiki 1	Vanastig	36
	Valfak		18
Pultstímatal 2. skúlaskeið			720
3. og 4. skúlaskeið			
14, 15	Yrkisrættað enskt	F	72
5, 11, 14	Arbeiðsumhvørvi	Modul 1	36
8, 11, 14	Umhvørvi	Modul 1	36
1, 2, 4	Vørukunnleiki 2	Vanastig	36
7, 8, 9, 11, 12	Metodik, framleiðsla, tilrættalegging, kalkulatión og góðska 2	Framkomið stig	54
8, 9, 10 , 11, 12	Framleiðslureinføri 2	Vanastig	36

7, 8, 9, 12, 14	Diætetik 2	Vanastig	72
7, 9, 12	Føðslulæra, ástøði og verklig 2	Vanastig	108
7, 8, 9, 13	Kostlæra og meting	Framkomið stig	90
11, 12, 13, 14, 15	Samstarv og samskifti 2	Framkomið stig	36
7, 8, 9	Sensorik og matgóðska	Framkomið stig	36
	valfak		36
Pultstímatal 3. og 4. skúlaskeið			720
Tilsamans			**2160**

Í myndini sæst hvørji førleikamál í kunngerðini lærugreinarnar styðja og í hvørjum skúlaskeiði frálæran í ymisku lærugreinunum fer fram. Býti av lærugreinum millum skúlaskeiðini er vegleiðandi, og er lagt soleiðis til rættis at undirvísingin í mest møguligan mun styðjar verkliga partin av útbúgvingini. Skúlin ásetur møgulig førleikamál fyri hvørt skúlaskeiði sær. Námsætlanirnar fyri einstaku lærugreinarnar síggjast í fylgiskjali 1 til 25. Almennu lærugreinarnar fevna um ástøðiliga undirvísing, ið miðar ímóti at menna tann almenna kunnleikan hjá næminginum og styðja undirvísingina í yrkislærugreinunum. Somuleiðis skulu almennu lærugreinirnar, um tær eru á C- stigi ella hægri, fyrireika næmingin til framhaldandi útbúgving, og harvið styrkja persónliga menning, lestrarførleika og samfelagsfatan.

Yrkislærugreinarnar sermerkja læruna í matvøruútbúgvingini og skulu veita almennan kunnleika og fakligan yrkisførleika. Partar av yrkislærugreinunum eru serlærugreinar, ið eru á hægsta fakliga støði innan yrki og fevna um verkliga og ástøðiliga undirvísing, sum skal miða ímóti at veita næminginum serligan yrkisførleika innan matvøruyrkið.

Avriksmátini fyri yrkislærugreinarnar eru í trimum stigum, so møguligt er at gera ein karm um lýsing, skjalprógvan og sýning av stigunum og framgongdini í undirvísingini í mun til uppgávurnar. Arbeitt verður á trimum stigum, ið vísa til torleikastigi í námsætlanunum: byrjanarstig, vanastig og framkomið stig

Byrjanarstig: Næmingurin dugur at loysa eina uppgávu og arbeiða í vandum førum ella út frá einum kendum greiðsluevni ella hann dugur at gera torførari arbeiði við vegleiðing. Á hesum stigi verður dentur lagdur á persónligar førleikar til at seta seg inn í grundleggjandi kunnleika- og hegnisøki í útbúgvingini, og førleikar til at menna ábyrgd og grundarlag til framhaldandi læring. Á byrjanarstigi skal sjálvstøði somuleiðis grundleggjast í samband við loysn av uppgávum.

Vanastig: Næmingurin dugur at tilrættarleggja og loysa eina uppgávu við vandum- ella kendum greiðsluevnum og umhvørvi, sjálvstøðugt og í samstarvi við onnur. Á hesum stigi verður dentur lagdur á persónligar førleikar til sjálvstøðugt at seta seg inn í meiri torskild greiðsluevni og at samskifta við onnur um loysnirnar. Afturat hesum verður dentur lagdur á fleksibilitet og tillagingarevni.

Framkomið stig: Næmingurin dugur at meta um ein trupulleika, tilrættarleggja, loysa og fremja eina uppgávu ella at loysa ein trupulleika eisini í óvandum førum – einsamallur ella í samstarvið við onnur – við atliti til uppgávuna. Á hesum stigi verður dentur lagdur á persónligar førleikar til sjálvstøðugt at taka ábyrgd og at sýna virkisanda til sjálvur at orða og loysa fakligar og sosialar uppgávur og trupulleikar. Afturat hesum verður dentur lagdur á tilvitan um góðsku og skapanarevni.

Vallærugreinarnar skulu miða eftir at nøkta áhugamál næmingsins, at stuðla áhugan fyri framhaldandi útbúgving og at menna yrkis- og lestrarførleikan. Vallærugreinarnar skulu eisini stimbra vanligu førleikakrøvini og arbeiðsmøguleikarnar í samfelagnum.

Mynd 3 endurgevur málini fyri verkliga partin av útbúgvingini. Myndini vísir samstundis á hvørji førleikamálni í útbúgvingarkunngerðini einstøku málini styðja.

Mynd 3: Førleikamál, ið verkliga læran styðjar

Virksemið styðjar fylgjandi førleikamál. Talmerkingin av førleikamálunum vísir til talmerkingina í útbúgvingarkunngerðini.	**Mál fyri verkligu læruna**
2, 3, 4	Vørumóttøka (føðsluhjálpari)
1, 2, 3, 5, 6	Framleiðsla og tilgerðarmetodikkur 1 (føðsluhjálpari)

1, 3, 6	Borðreiðing og servering 1 (føðsluhjálpari)
1, 2, 4	Føðsla og diætetik 1 (føðsluhjálpari)
1, 2, 5	Reinføri og egið eftirlit 1 (føðsluhjálpari)
2, 5, 6	Fyriskipan og arbeiðsumhvørvið 1 (føðsluhjálpari)
4, 5, 6	Tilrættalegging, innkeyp, umhvørvi og matur, ið fer til spillis 1 (føðsluhjálpari)
7, 8, 9, 10, 11, 12, 13	Framleiðsla og tilgerðarmetodikkur 2 (føðsluatstøðari)
7, 9, 12, 14, 15	Borðreiðing og servering (føðsluatstøðari)
7, 9, 12, 14, 15	Føðsla og diætetik 2 (føðsluatstøðari)
7, 8, 10, 12, 13	Reinføri og egið eftirlit 2 (føðsluatstøðari)
8, 11, 12, 13, 14 ,15	Fyriskipan og arbeiðsumhvørvið 2 (føðsluatstøðari)
7, 8, 9, 11, 14	Planlegging, innkeyp, umhvørvi og matur, ið fer til spillis 2 (føðsluatstøðari)

Fyri at røkka førleikamálunum í útbúgvingini, skal læruplássi leggja verkligu læruna soleiðis til rættis, at næmingurin í mest møguligan mun fær høvi til at arbeiða við uppgávunum, sum nevndar eru í mynd 3.

Vavi av arbeiðsuppgávum á læruplássinum kann tó hava við sær, at næmingurin ikki altíð sleppur at arbeiða við øllum uppgávunum í verkligu læruni, heldur ikki innan fyri eitt ávíst tíðarskeið. Tað er tó ábyrgdin hjá læruplássinum at tryggja eina so fjølbroytta læru sum gjørligt, møguliga við at næmingurin ein part av lærutíðini er hjá einum útisetavirki og arbeiðir við teimum uppgávum, sum læruplássi ikki arbeiðir við.

Fyri at fylgja lærutilgongdini hjá næminginum skal næmingurin í lærutíðini í minsta lagi til 3 samrøður við ábyrgdarpersónin á læruplássinum. Samrøðurnar taka støði í námsskipanini og sum endamál:

1. Samrøða I er ein samrøða, har næmingurin og læruplássi leggja fram sínar væntanir til útbúgvingartíðina. Samrøðan eigur at verða hildin áðrenn royndartíðin á 3 mánaðir er farin.

2. Samrøða II og III eru samrøður, har nemingurin og læruplássi taka saman um og eftirmeta útbúgvingargongdina higartil.

Til kapittul 3 – Førleikamál við útbúgvingarlok

Førleikamálini, sum nemingurin skal duga við lokna útbúgving eru ásett í § 5 og §16 í útbúgvingarkunngerðini. Tørvur er ikki á at útgreina førleikamálini nærri.

Til kapittul 4 – Eftirmeting eftir hvørt skúlaskeið

Eftirmetingin av yrkislærugreinunum verður framd sambært námsskipan fyri einstøku yrkisútbúgvingina. Til eftirmetingina í 1., 2. og 3. skúlaskeiði eru avsettir 48 pultstímar tilsamans.

Til kapittul 5 – Sveinaroynd

Við endan á 4. skúlaskeiði skipar skúlin fyri sveinaroynd. Sveinaroyndin byrjar við, at lærlingarnir fáa eina skrivliga uppgávu, tá 4 vikur eru eftir av skeiðinum.
Skúlin ger innihaldið í uppgávuni, og Yrkisnevndin góðkennir uppgávuna.
Skrivliga svarið skal vera gjørt útfrá eini heildarfatan, ið tekur støði í almennum lærugreinum og yrkislærugreinum. Lærlingurin skal í svarinum vísa, at hann dugir at handfara ástøði og verkliga fatan av evninum. Skrivliga svarið er støðið undir og partur av munnligu próvtøkuni.
Skrivliga svarið skal innihalda tilfar og skjalfesting til verkligu royndina.
Uppgávusvarið skal vera latið inn í seinasta lagi 7 skúladagar eftir, at lærlingurin hevur fingið uppgávuna.

Seinastu vikuna í 4. skúlaskeiði verða settir 2 dagar av til tað verkligu og munnligu royndina.
Munnliga royndin verður hildin dagin eftir verkligu royndina.
Verkliga royndir varir 4 tímar við próvdøming, tó uttan reingerð av amboðunum, sum nýtt hava verið til verkligu royndina.
Tað er bert loyvt einum lærlingi í senn at fara til munnliga próvtøku, og varir munnliga próvtøkan 20 minuttir við próvtalsgeving.
Verkliga royndin er ein sjálvvald uppgáva, ið lærlingurin hevur viðgjørt í skrivliga svarinum.
Sjálvvalda uppgávan inniheldur matgerð og borðreiðing av føðslurættari matarskrá.
Verkliga royndin inniheldur eisini eina bundna uppgávu, ið fevnir um matgerð av rætti, har grundleggjandi matgerðarhættir verða settir í miðdepilin. Lærlingurin fær í mesta lagi 30 minuttir til bundnu uppgávuna. Lærlingurin fær bundnu uppgávuna, tá verkliga royndin byrjar.

Munnliga royndin er ein próvhoyring við grundstøði í skrivligu uppgávuni.
Lærlingurin fær eitt próvtal fyri verkligu royndina og eitt próvtal fyri munnligu próvtøkuna.
Sveinaroyndin er staðin, um próvtølini fyri verkligu royndina og munnligu próvtøkuna eru í minsta lagi 02, vísandi til galdandi próvtalsstiga.

Endaligt sveinaroyndarpróvtal

Í sveinaroyndini verður næmingurin mettur sambært niðanfyristandandi próvtalastiga

Próvtal	Merking	Lýsing
12	Fyri framúr gott avrik	Próvtali 12 verður givið fyri avrik, sum lýtaleyst ella mest sum lýtaleyst lýkur málini.
10	Fyri sera gott avrik	Próvtali 10 verður givið fyri sera gott avrik, ið við onkrum smávegis lýtum lýkur flestu málini.
7	Fyri gott avrik	Próvtali 7 verður givið fyri gott avrik, ið við nøkrum lýtum, væl lýkur málini.
4	Fyri hampiligt avrik	Próvtali 4 verður givið fyri hampiligt avrik, ið hevur fleiri grov lýti og ikki lýkur málini væl.
02	Fyri toluligt avrik, sum kann verða góðtikið	Próvtali 02 verður givið fyri toluligt avrik, ið akkurát stendur mát, og í minsta mun lýkur málini.
00	Fyri ikki nøktandi avrik	Próvtali 00 verður givið fyri ikki nøktandi avrik, ið ikki stendur mát og ikki lýkur málini.
-3	Fyri heilt vánaligt avrik	Próvtali -3 verður givið fyri heilt vánaligt avrik, sum als ikki kann verða góðtikið.

Tá ið liðugt er at próvdøma sveinaroyndina, skal oyðublaðið við endaligu próvtølunum fyri hvønn næming sær sendast til yrkisnevndina.

Yrkisnevndin útskrivar eftirfylgjandi næminginum sveinabræv, ið verður sent læruplássinum 2 – 3 vikur áðrenn lærutíðin hjá næminginum er liðug.

Sjúkrapróvtøka

Um næmingurin gerst sjúkur áðrenn ella meðan sveinaroyndin er og ikki er førur fyri at greiða úr hondum sveinaroyndina, ásetur skúlin eina sjúkrapróvtøku skjótast gjørligt eftir at næmingurin er vorðin frískur.

Vegleiðing til næming, sum ikki stendur sveinaroyndina

Kærumøguleikar

Um næmingurin metur at fremjanin ella dømingin av sveinaroyndini ikki er nøktandi, kann hann í seinasta lagi 8 dagar eftir at hann er gjørdur kunnigur við úrslitið av sveinaroyndini, kæra málið til yrkisnevndina sbrt. kunngerð um próvtøkur í yrkislærugreinum og fremjingarreglur fyri yrkis- og sveinaroyndir. Kæran skal verða skrivlig og skal stílast til Yrkisdepilin, ið er fyrisiting hjá yrkisnevndini.

Í samband við kærumál um sveinaroynd skulu metingardómararnir geva eitt ummæli av teimum fakligu spurningunum í kæruni. Metingarskjøl sum eru útfylt á ein nøktandi hátt kunnu góðgera eina slíka frágreiðing.

.

Námsætlanir til føðsluhjálpara- og føðsluatstøðaraútbúgving

Fylgiskjal 1

Námsætlan í yrkislærugreinini

Borðreiðing

Tímatal:

54 pultstímar í 1. skúlaskeiði.

Lýsing:

Endamálið við undirvísingini er, at næmingur:

- Lærir at borðreiða stakrættir, rættir til fleiri persónar og at borðreiða ”kalt borð”,
- lærir at servera rættir á rættan hátt, og
- at fyrireika og veita góða gesta- og kundatænastu.

Førleikamál:

Úrslitið av undirvísingini eigur at verða, at næmingur:

- Kann gera vanligar stakrættir,
- dugir at borðreiða,
- dugir at servera, og
- dugir at veita góða kundatænastu.

Próvtøka / eftirmeting:

Próvtøka í lærugreinini er partur av próvtøkuni í støðisverkætlanini.

Fylgiskjal 2

Námsætlan í yrkislærugreinini

Kostur, orka og føðsla

Tímatal:

64 pultsímar í 1. skúlaskeiði.

Lýsing: Endamálið við undirvísingini er, at næmingur:

- Í samband við eina einfalda matvøru- og mat- og máltíðarframleiðslu (svarandi til støði F í sundhed og naturfag) kann næmingurin samantvinna vitan um heilsuligu og náttúrufakligu eginleikarnar hjá matvørum og týdningin hjá hesum fyri tann einstaka, fyritøkur og samfelagið.
- Næmingurin skal arbeiða við matvørum sum hava týdning fyri heilsuna, við høvðusdenti á tey orkugevandi føðsluevnini (kolhydrat, feitt, protein og alkohol) og tey ymsu sløgini av orku, sum næmingurin brúkar í gerandisdegnum
  Umframt hetta, arbeiðir næmingurin við smáum uppgávudømum og royndum, sum útinnast við vegleiðing
- Næmingurin lærir um týdningin av matvørum í mun til heilsu, og at brúka einfaldar greiningarhættir til kanning av føðsluevnum í samband við tilvirkan av matvørum. Eisini arbeiðir næmingurin við at rokna føðsluinnihald og meta um úrslitini.

Førleikamál: Úrslitið av undirvísingini eigur at verða, at næmingur kann:

1. greiða frá “orkuevni”
2. greiða frá “orkuformar”
3. greiða frá einari vørulýsing
4. við vegleiðing, meta um týdningin av matvøru sum gagnar heilsuni
5. rokna út og greiða frá grundleggjandi evnafrøðiligum modellum
6. skjalprógva úrslit av arbeiðinum við náttúru- og heilsufakligum evnum
7. greina uppbygnaðin av “orkuevnum” og týdningin fyri likami
8. við royndum vísa á og rokna út ymisku orku formar
9. greina ymisleika “føðslu- og bótarevni/tilsætningstoffer” í matvørum og gera føðslurokning
10. meta um týdningin av matvøruni fyri heilsuna
11. arbeiða grundleggjandi við evnafrøðiligum modellum og gera royndir í framleiðsluni av matvørum og drikkivørum
12. skjalprógva og miðla úrslit av arbeiðinum við náttúru- og heilsufakligum evnum

Próvtøka / eftirmeting: Tað verður givið støðumet og ársmet í lærugreinini,

Próvtøka í lærugreinini er partur av próvtøkuni í støðisverkætlanini,

.

Fylgiskjal 3

Námsætlan í yrkislærugreinini

Fyrstahjálp og brand

Tímatal:

20 pultstímar í 1. skúlaskeiði.

Lýsing:

*Endamálið við lærugreinini **fyrstuhjálp** er, at næmingur:*

- Er førur fyri at halda lív í ella fáa lív aftur í persón eftir vanlukku ella brádligari sjúku til bjargingarfólk ella lækni kemur á staðið,
- fáa prógv í fyrstuhjálp á byrjanarstigi.

*Endamálið við lærugreinini **eldsløkking** er, at næmingur:*

- Hevur kunnleika um, hvussu ein skal bera seg at, um eldur er í, og við einføldum hjálparmiðlum og -hættum at vera førur fyri at sløkkja smærri eldar og forða eldi í at breiða seg,
- fáa prógv í eldsløkking á byrjanarstigi.

Førleikamál:

Úrslitið av undirvísingini í fyrstuhjálp (leiðreglur hjá DFR) skal gera, at næmingur kann nýta:

- teir 4 høvuðshættirnar í fyrstuhjálp,
- stigvísa fyrstuhjálp til persón í óviti,
- fyrstuhjálp til bløðandi persón og persóni í sjokki,
- hevur skil fyri, hvussu persónur skal lyftast ella flytast,
- hevur skil fyri orsøkina til niðursettan andadrátt og orsøkina til sjokk,
- hevur skil fyri sálarligari fyrstuhjálp,
- hevur kunnleika um anatomiina í andaleiðini,
- hevur kunnleika um blóðrenslið og hvar lívgøgnini sita,
- hevur kunnleika um vanlukkur, sum kunnu føra til óvit ella sjokk, og
- hevur kunnleika um sjúkur, sum elva til óvit ella sjokk.

*Úrslitið av undirvísingini í **eldsløkking** (leiðreglur hjá BSF) skal gera, at næmingur:*

- hevur kunnleika um eldástøði og grundleggjandi sløkkiástøði,
- dugir at sløkkja smærri eldar,
- hevur kunnleika um ávaringarmannagongdir,
- hevur skil fyri virknað og óvirknað eldtrygging, og
- hevur kunnleika um serligar eld- og spreingivágar (eldfiman løg, ravmagnseld).

Undirvíst verður í ***fyrstuhjálp*** samsvarandi leiðreglunum hjá ”Dansk Førstehjælpsråd” (DFR) og í ***eldsløkking*** samsvarandi leiðreglunum hjá ”Brand og sikringsteknisk Forum” (BSF). Lærari skal hava fullgilt ”instruktørprógv” fyri at kunna undirvísa í fyrstuhjálp og í eldsløkking og standa á listanum hjá ”Dansk Førstehjælpsråd”.

Próvtøka / eftirmeting:

Í ***fyrstuhjálp*** fer próvtøkan fram samsvarandi reglunum hjá ”Dansk Førstehjælpsråd”

Í ***eldsløkking*** fer próvtøkan fram samsvarandi reglunum hjá ”Brand og sikringsteknisk Forum”.

Fylgiskjal 4

Námsætlan í yrkislærugreinini

Reinføri og framleiðslureinføri

Tímatal:

1. Skúlaskeið 26 pultstímar og 2. skúlaskeið 36 pultstímar

Lýsing:

Endamálið við undirvísingini er, at næmingur:

- Lærir, hvørji krøvini eru til starvsøkið,
- lærir at gera eftirlitskema, til at skjalfesta innaneftirlit og at gera egið eftirlit í tí
- handaliga arbeiðinum við herðslu á at halda galdandi reglur um reinføri, og
- lærir at meta um møgulig vandamál og hvussu man skjalfestir arbeiðið við egieftirlit sambandi við framleiðsluna í køkinum - bæði undan, undir og eftir tilreiðingina av køldum og heitum rættum.
- fær kunnleika til grundleggjandi reinføri. Arbeiðir bæði við persónligum reinføri og framleiðslureinføri og skal við støði í undirvísingini kunna greiða frá ymsum viðurskiftum ið kunna ávirka reinførið.
- lærir millum annað um lógarásetingar í mun til persónligt reinføri og framleiðslu-reinføri, og tær grundleggjandi meginreglur fyri innaneftirlit. Roynd í matvørureinføri skal vera staðin

Førleikamál:

Úrslitið av undirvísingini eigur at verða, at næmingur:

- Kann virka eftir lógarásettum krøvum, ið eru galdandi innan starvsøkið og í tí
- sambandi at hava ein virknan lut til at eyðmerkja vandamál og at fremja eftirlit, so sleppast kann undan óhepnum avleiðingum, og
- megnar at virka eftir serligum krøvum um reinføri, ið sett verða til frammanundan
- tilreiddar rættir og krøvini til goyming og pakking.
- skal kunna greiða frá á hvønn hátt alisfrøðiligu, lívfrøðiligu og evnafrøðiligu viðurskiftini kunnu ávirka reinføri og kunna greiða frá, hvønn leiklut ein sjálvur og kringumstøðurnar hava í tí sambandi,
- skal kunna greiða frá á hvønn hátt alisfrøðiligu, lívfrøðiligu og evnafrøðiligu viðurskiftini kunnu ávirka persónligt reinføri og kunna greiða frá, hvønn leiklut ein sjálvur og kringumstøðurnar hava í tí sambandi,

- skal kunna greiða frá teimum fysisku og sálarligu tørvunum, sum kroppurin hevur, og hvønn týdning reinføri hevur í tí sambandi,
- skal kunna greiða frá meginreglum um innaneftirlit og matvørueftirlit, harafturat kunna fremja innaneftirlit í framleiðsluni
- skal kunna greiða frá viðkomandi lóggávu um reinføri.

Próvtøka / eftirmeting:

Próvtøka í lærugreinini er partur av próvtøkuni í støðisverkætlanini,

Fylgiskjal 5

Námsætlan fyri yrkislærugreinina

Grundtilgerð

Tímatal:

26 pultstímar í 1. skúlaskeiði.

Lýsing:

Endamálið við undirvísingini er, at næmingur:

- Lærir um grundleggjandi matgerðar- og framleiðsluhættir, og
- lærir, hvussu ein er førur fyri at vísa sjálvstøðugt innaneftirlit við atliti at serligum krøvum.

Førleikamál:

Úrslitið av undirvísingini eigur at verða, at næmingur:

- Kann fyrireika og tilreiða vanligar heitar, flógvar og kaldar rættir frá nýfingnari rávøru og hagreiða rættirnar við røttum tilreiðingarhættum,
- kann flokka burturkast og skilja burturkast sambært galdandi umhvørvisreglum og sjálvbodnari flokking,
- dugir at halda útbúnað, maskinur og arbeiðsøkið reint,
- er førur fyri at virka samsvarandi reglunum um virkisins innaneftirlit,
- eftirfylgir lógarásettum krøvum innan vinnugreinina á ein virknan hátt,
- kann fremja arbeiðið ergonomiskt og trygdarliga rætt,
- kann arbeiða sjálstøðugt og í samstarvi við aðrar samstarvsfelagar, og
- sýnir nýhugsan og hug og evni at læra nýtt og at taka ábyrgd.

Próvtøka / eftirmeting:

Próvtøka í lærugreinini er partur av próvtøkuni í støðisverkætlanini,

.

Fylgiskjal 6

Námsætlan fyri yrkislærugreinina

Diætikk

Tímatal:

72 pultsímar

Lýsing:

Endamálið við undirvísingini er, at næmingur:

- Lærir um hvønn týdning føðsluevnini hava fyri menniskjakroppin,
- fær kunnleika um samanseting av røttum kosti sum liður í fyribyrging og sjúkraviðgerð,
- lærir um tilreiðing av diætkosti og at gera útrokningar av kosti og samanseting av kosti, og arbeiðir við evnum sum fiti, diabetes, sjúkrahúskostur, hjartavinarligur kostur og kostur við ymsum frábrigdum v.m.

Førleikamál:

Úrslitið av undirvísingini eigur at verða, at næmingur:

- Við vegleiðing kann tilreiða rættir til búfólk á dagstovnum, ellisheimum og sjúkrahúsum v.m.,
- við vegleiðing dugir at fara um búfólk og sjúklingar við ymiskum og serligum kost tørvi, og at duga at veita góða røkt og tænastu.

Próvtøka / eftirmeting:

Tað verður givið støðumet og ársmet í lærugreinini,

Próvtøka í lærugreinini er partur av próvtøkuni í støðisverkætlanini,

Fylgiskjal 7

Námsætlan fyri yrkislærugreinina

Føðslulæra 1

Tímatal:

18 pultsímar í 2. skúlaskeiði.

Lýsing:

Endamálið við undirvísingini er, at næmingur:

- Lærir at framleiða lættar rættir samsvarandi ynski kundans um serframleiddan kost,
- lærir at arbeiða við samanseting av føðsluevnum so sum eggjahvítaevni, feitt, kulhydratir, vitaminir og miniralir, og
- lærir at gera útrokningar og at fáa grundleggjandi vitan um menniskjakroppin og um hvønn týdning føðsluevnini hava.

Førleikamál:

Úrslitið av undirvísingini eigur at verða, at næmingur:

- Skal kunna meta um vørulýsingar,
- skal kunna framleiða lidnar rættir soleiðis, at føðsluevnini so vítt til ber verða varðveitt,
- skal hava innlit í hvussu føðsluevnini broytast við tilreiðing og undir goymslu,
- skal kunna framleiða lættar rættir samsvarandi ynski kundans um serframleiddan kost, og
- skal kunna greiða frá, hvussu føðsluevnini ávirka kroppin.

Próvtøka / eftirmeting:

Próvtøka í lærugreinini er partur av próvtøkuni í støðisverkætlanini,

Fylgiskjal 8

Námsætlan fyri yrkislærugreinina

Kundatænasta

Tímatal:

1 skúlaskeið 38 pultstímar

Lýsing:

Endamálið við undirvísingini er, at næmingur:

- Lærir, hvussu kundar og gestir skulu avgreiðast í ymsum tænastu- og søluhøpi, og
- lærir um vanligar søluhættir.

Førleikamál:

Úrslitið av undirvísingini eigur at verða, at næmingur:

- Skal kunna meta um rávørugóðsku og at tæna kundum og gestum í ymiskum tænastu- og søluhøpi,
- skal kunna greiða frá vanligum distributiónshættum, herundir eisini í sambandi við innanhýsis og uttanhýsis samstarvs gongdir, og
- skal kunna greiða frá og veita gestatænastu í sambandi við tænastuveitingar og tænastu hættir.

Próvtøka / eftirmeting:

Próvtøka í lærugreinini er partur av próvtøkuni í støðisverkætlanini.

Fylgiskjal 9

Námsætlan fyri yrkislærugreinina

Køksstarvsvenjing (+skúlapraktikk)

Tímatal:

126 pultstímar í 2. skúlaskeiði. evt. skúlapraktikkin eisini.

Lýsing:

Endamálið við undirvísingini er, at næmingur:

- Lærir at nýta grundtilreiðingarhættir og vita, hvørjar rávørur eru egnaðar til teir ymsu tilreiðingarhættirnar,
- lærir um at gagnnýta og tilreiða rávørur rætt og at ráðleggja arbeiðið samsvarandi tíðar- og reinførisfyriskipanum,
- lærir at borðreiða ymsar rættir, bæði kaldar og heitar, føroyskar og útlendskar, og skilja millum teir ymsu tilreiðingarhættirnar, t.d. at undankóka, at kóka, at bleyttkóka, at pannusteikja, at ovnsteikja og at grillsteikja,
- lærir at gera suppur, sósir og soð og at nýta ymsar javningar hættir, og
- lærir, hvørjir tilreiðingar hættir eru best egnaðir til ta einstøku rávøruna.

Førleikamál:

Úrslitið av undirvísingini eigur at verða, at næmingur:

- Skal kunna hagreiða og tilreiða kaldar, flógvar og heitar rættir út frá røttum tilreiðingarhættum,
- skal kunna borðreiða forrættir, høvuðsrættir og omanárættir við tilhoyrandi matevnum,
- skal kunna ráðleggja og útinna arbeiðið við atlit at reglum um reinføri og føðslu-viðurskiftum,
- skal kunna arbeiða eftir ergonomiskum grundreglum og ásettum trygdarfyriskipanum,
- skal kunna arbeiða og framleiða í køki uttan at nýta óneyðugt av vatni, el og gassi,
- kann reingerða, savna og viðgera burturkast eftir galdandi fyriskipanum, og
- kann arbeiða sjálvstøðugt eins og í samstarvi við onnur.

Próvtøka / eftirmeting:

Tað verður givið støðumet og ársmet í lærugreinini,

Próvtøka í lærugreinini er partur av próvtøkuni í støðisverkætlanini.

Fylgiskjal 10

Námsætlan fyri yrkislærugreinina

Framleiðsluætlan – (matgerð)

Tímatal:

112 pultstímar í 1. skúlaskeiði.

Lýsing:

Endamálið við undirvísingini er, at næmingur:

- Lærir at keypa inn,
- lærir at hagreiða rávørur, og
- lærir at seta saman og tilreiða lættar úrdráttir og rættir.
- Næmingurin kann (við vegleiðing) keypa inn og hagreiða rávørur, samanseta og matgera/framleiða einfaldar úrdráttir, rættir/máltíðir og matarskráðir, harafturat nýta kunnleika til góðsku, útrokning, tíðarnýtslu, ergonomi og arbeiðsumhvørvi
- Næmingurin lærir at keypa inn og framleiða rávørur, seta saman og tilvirka einfaldar rættir, máltíðir og matarskráir. Harafturat lærir næmingurin um, hvussu ein tilvirkar eina føðslurætta samansetta matarskrá til ymiskar málbólkar ella kundar

Førleikamál:

Úrslitið av undirvísingini eigur at verða, at næmingur:

- Dugir at keypa inn,
- dugir at hagreiða rávørur, og
- dugir at seta saman og tilreiða lættar úrdráttir og rættir.
- kann við vegleiðing fyrireika og seta saman og tilvirka einfaldar vørur, máltíðir og matarskráir, harafturat brúka kunnleika til góðsku, útrokning, tíðarnýtslu, ergonomi og arbeiðsumhvørvi

Próvtøka / eftirmeting:

Próvtøka í lærugreinini er partur av próvtøkuni í støðisverkætlanini.

Fylgiskjal 11

Námsætlan fyri yrkislærugreinina

Mentan og kundatænasta (Føroysk/fremmand)

Tímatal:

26 pultstímar í 1. skúlaskeiði.

Lýsing:

Endamálið við undirvísingini er, at næmingur:

- Fær eina breiða grundvitan um føroyska matmentan, herundir hvussu tilfeingið fæst til vega, hvussu tað fæst til høldar, hvussu tað verður hagreitt, hvørjir tilreiðingarhættir verða nýttir og hvussu tað kann goymast,
- lærir t.d. at lima krov, at skera upp hval, at royta fugl, at velta og annað av handaligum slag,
- fær eina breiða grundvitan um fremmanda matmentan og siðvenjur, og
- lærir at tilreiða rættir og at veita góða gesta- og kundatænastu við atliti at bæði
- føroyskari og útlendskari siðvenju.

Førleikamál:

Úrslitið av undirvísingini eigur at verða, at næmingur:

- Hevur kunnleika um føroyskt tilfeingi,
- dugir at hagreiða, tilreiða og goyma vanligt føroyskt tilfeingi,
- hevur kunnleika um fremmanda matmentan og siðvenju,
- dugir at tilreiða og borðreiða lættar rættir til fremmandafólk
- dugir at veita fremandafólkum góða kundatænastu,
- hevur kunnleika um hvussu vanligt føroyskt tilfengið fæst til vega, hvussu tað fæst til høldar, hvussu tað verður hagreitt, tilgjørt og goymt. Her undir hevur kunnleika til hvussu krov vera limað, hvussu hvalur verður skorin, fuglur royttur,
- hevur kunnleika um hvat veksur og hvussu ymiskt verður velt í Føroyum
- hevur eina breiða grundvitan um føroyska og útlendska matmentan og siðvenjir
- dugir at tilgera og borðreiða lættar rættir til fremmandafólk, og
- dugir at veita fremmandafólki góða kundatænastu

Próvtøka / eftirmeting:

Próvtøka í lærugreinini er partur av próvtøkuni í støðisverkætlanini.

Fylgiskjal 12

Námsætlan fyri yrkislærugreinina

Framleiðslureinføri, sí eisini fylgiskjal 4

Tímatal:

36 pultstímar Í 2. skúlaskeiði.

Lýsing:

Endamálið við undirvísingini er, at næmingur:

- Lærir um reinføri so at hann við støði í sínum fakliga kunnleika kann verða førur fyri at tryggja høgt reinføri í tí dagliga arbeiðinum, og
- lærir at hava ein virknan lut í reinførispurningum.

Førleikamál:

Úrslitið av undirvísingini eigur at verða, at næmingur:

- Skal kunna greiða frá teimum fysisku og sálarligu tørvunum, sum kroppurin hevur, og hvønn týdning reinføri hevur í tí sambandi,
- skal kunna greiða frá á hvønn hátt alisfrøðiligu, lívfrøðiligu og evnafrøðiligu tættirnir kunnu ávirka reinføri og duga at greiða frá, hvønn leiklut ein sjálvur og kring-umstøðurnar hava í tí sambandi,
- skal kunna greiða frá og handahóvs nýta hættir og siðvenjur í samband við at halda høgt framleiðslureinføri í handaliga arbeiðinum,
- skal kunna greiða frá meginreglunum fyri egið eftirlit og føðslu umsjón og at hava egið eftirlit í arbeiðsstøðuni, og
- kunna greiða frá viðkomandi lóggávu um reinføri.

Próvtøka / eftirmeting:

Próvtøka í lærugreinini er partur av próvtøkuni í støðisverkætlanini,

Fylgiskjal 13

Námsætlan fyri yrkislærugreinina

Umhvørvi

Tímatal:

1. skúlasekið 26 pultstímar

Lýsing:

Endamálið við undirvísingini er, at næmingur:

- Fær innlit í umhvørvisspurningar og fyritreytir til at skilja hugtøkini í umhvørvis-spurningum, sum vanliga verða nýtt í vinnulívinum og í samfelagnum,
- dugir at luttaka í orðaskiftinum um umhvørvi, bæði tá ið talan er um vinnulig og samfelagslig áhugamál, og
- fær eina vitan um, hvussu umhvørvisspurningar ávirka nær- og fjarumhvørvið.
- arbeiðir við hugtakinum "umhvørvi" í mun til arbeiðis- og privatlívið. Arbeitt verður við samanspæli millum umhvørvið og samfelagið í mun til framleiðslu, yrki og lívsgóðsku. Umframt hetta, verður arbeitt við vistfrøði og vistfrøðiligu hugsanini innan matvøru-vinnugreinina og galdandi umhvørvislóg.

Í undirvísingini verður so vítt til ber, tikið støði í vinnulívs- ella umhvørvisspurningum í mun til ítøkiligt framleiðslu- ella tænastuvirksemi til tess at greina og meta um tey árin, virksemi kann hava á náttúru viðurskiftini. Undirvísingin skal fevna um umhvørvisspurningar í dagliga virkseminum, m.a. um hvussu rusk og annað verður skilt, um orkusparing og hvussu mest fæst burtur úr tilfeinginum.

Førleikamál:

Úrslitið av undirvísingini eigur at verða, at næmingur:

- Kann skilja hvønn týdning umhvørvið hevur í vinnulívinum og í gerandisdegnum,
- hevur innlit í samspæli millum samfelagið og umhvørvið,
- kann greiða frá grundleggjandi vistfrøðiligum hugsunarhættum og hugtøkum í sambandi við tilfeingi- og orkukervið í náttúruni, og
- dugir at leita, velja og nýta týðandi upplýsingar um umhvørvi frá ymiskum keldum, eisini talgildari kunning.
- fær innlit í spurningar har mannagongdir í framleiðslu, atburður og lívringrásini hjá vøruni hevur týdning fyri umhvørvi

Próvtøka / eftirmeting:

Próvtøka í lærugreinini er partur av próvtøkuni í støðisverkætlanini,

Fylgiskjal 14

Námsætlan fyri yrkislærugreinina

Søla og tænasta

Tímatal:

36 pultstímar í 2. skúlaskeiði.

Lýsing:

Endamálið við undirvísingini er, at næmingur:

- Fær vitan um marknaðarføring,
- fær innlit í kappingarviðurskifti,
- fær kunnleika um keypi lógina og brúkara viðurskifti,
- lærir at gera lýsingartilfar og menu/matarkort, og
- lærir at røkja uppgávur í sambandi við keyp og sølu.

Førleikamál:

Úrslitið av undirvísingini eigur at verða, at næmingur:

- Kann samskifta munnliga og skrivliga um marknaðarføring,
- dugir at nýta viðkomandi KT- amboð og hjálpartól,
- hevur grundleggjandi vitan um keypi lógina,
- kann greiða frá nær- og fjarumhvørvinum hjá fyritøkuni,
- kann greiða frá menningini á sølu- og tænastuøkinum,
- kann greiða frá hugsjónar og endamáls grundarlagnum hjá fyritøkuni,
- kann greiða frá marknaðarbýtinum og val av málbólki, og
- kann greiða frá kappingarviðurskiftum.

Próvtøka / eftirmeting:

Próvtøka í lærugreinini er partur av próvtøkuni í støðisverkætlanini.

Fylgiskjal 15

Námsætlan fyri yrkislærugreinina

Vørukunnleiki

Tímatal:

1 skúlaskeið 32 pultstímar - 2. skúlaskeið 54 pultstímar - 3. ella 4. skúlaskeið 36 pultstímar

Lýsing:

Endamálið við undirvísingini er, at næmingur:

- Lærir at nýta rættar rávørur, rætt tilfar, rættar arbeiðshættir, rættan útbúnað og røtt amboð í sambandi við léttar arbeiðsuppgávur, og
- lærir at gera verkætlan í einum valfríum evni, sum bæði er ástøðilig og handalig.

Verkætlanin skal gerast sum ein framleiðsla í køkinum og leggjast fram fyri flokkin. Framleiðslan kann verða ein lýsing og ein framløga av einari fyritøku ella einari vøru. Meginparturin av skúlatíðini verður løgd til rættis sum skeiðs undirvísing, annaðhvørt í ástøðishølum ella á verkstøðum. Harumframt verður ein partur av tímunum lagdir til rættis sum verkætlanartímar, har arbeitt verður við ymsum evnum, uppgávum og verkætlanum. Í sambandi við eina tvørfakliga verkætlan skal næmingur verða við til at umbiðja, keypa og móttaka vøru og læra um tær ymisku rávørurnar - dygd, uppruna og árstíðarslag og um goymingar- og tilreiðingarhættir.

Í køksvenjingini skal næmingur gera eina vøru umbøn. Vørurnar skulu verða árstíðar - merktar og kunna verða bæði vanligar ella vistfrøðiligar. Næmingur skal eisini eftirkanna vøru umbønina og meta um dygdina á fingnu rávøruni, og læra at reinsa og goyma vøruna á rættan hátt til hon verður nýtt.

Førleikamál:

Úrslitið av undirvísingini eigur at verða, at næmingur:

- Skal kunna nýta rættar rávørur, rættar arbeiðshættir, rættan útbúnað og røtt amboð við atliti til
- léttar og væl lýstar arbeiðsuppgávur,
- skal fáa til vega kunning um viðkomandi rávørur, tilfar og framleiðslur,
- skal kunna hagreiða og goyma rávørur og framleiðslur á rættan hátt,
- skal kunna meta um rávørudygd, eisini vistfrøðiliga, sum verða nýttar á gistingarhúsum og matstovum, og tryggja, at vørurnar verða reinsaðar og goymdar á rættan hátt, og
- skal kunna viðvirka í samband við innkeyp og bílegging av rávørum.

Próvtøka / eftirmeting:

Tað verður givið støðumet og ársmet í lærugreinini

Próvtøka í lærugreinini er partur av próvtøkuni í støðisverkætlanini.

Fylgiskjal 16

Námsætlan fyri yrkislærugreinina

Kunningartøkni

Tímatal: 53 tímar í 1. skúlaskeiði

Lýsing: Nætingurin lærir millum annað grundleggjandi funksjónir innan tekstviðgerð og at arbeiða við talgildum samskifti, rokniarki og leita sær vitan á alnetinum.

Undirvísingin í KT kann lutvíst vera partur av fakunum “samskifti innan fakøki” og “kostur og orka/føðsla”

Førleikamál: Úrslitið av undirvísingini eigur at verða, at næmingur:

1. kann brúka vanligar funksjónir í kunningartøkni til tekst og talviðgerð, og at gangnýta virðið av hesum KT- amboðum.
2. kann brúka tekstviðgerð (síðu uppsetan, merking, avrita og flyta tekst, forsniðan av teksti, seta inn grafikki, skjóta inn tekst, tabulatorar, spaltur og punkt uppsetan)
3. kann brúka rokniark (sjálvvirknar funksjónir,t.d. samanteljing, formlar, forsniða sellur og avrita sellur og formlar)
4. skilur hugtøk og háttaløg, sum eru neyðug fyri at brúka teldur til at loysa uppgávur innanfyri málini í frálæruni
5. kann brúka talgilt samskifti og savna inn kunning á grundleggjandi støði.
6. kann brúka alnetið til at leita eftir upplýsing sum hevur týðing,
7. kann brúka eina teldupost skipan til samskifti (móttaka og senda teldupost, leggja afturat fílur v.m.)
8. kann gera eina teldutøka framløgu
9. kann greiða frá almennum krøvum til arbeiðsumhvørvi til innrætting og brúk av KT-arbeiðsplássum
10. kann greiða frá almenna brúkinum av KT í samfelagnum og innan yrkið, og eisini í mun til førleikamenning
11. kann hugsa hvørjar avleiðingar talgildu kunningartøkniligu menningin hevur fyri tann einstaka
12. skjalfesta og breiða út loysnir av trupulleikum í samband við KT

Próvtøka / eftirmeting:

Tað verður givið støðumet og ársmet í lærugreinini

Próvtøka í lærugreinini er partur av próvtøkuni í støðisverkætlanini.

Fylgiskjal 17

Námsætlan fyri yrkislærugreinina

Máltíðin

Tíð: 38 pultstímar í 1. skúlaskeiði

Lýsing:

Næmingurin kann við vegleiðing keypa inn og tilvirka rávørur, seta saman og tilvirka einkultar vørur, máltíðir og matarskráir við atliti til sensorik og góðsku.

Førleikamál:

Næmingurin kann við vegleiðing keypa inn og tilvirka rávørur, seta saman og tilvirka einkultar vørur, máltíðir og matarskráir við atliti til sensorik og góðsku.

Próvtøka / eftirmeting:

Tað verður givið støðumet og ársmet í lærugreinini

Próvtøka í lærugreinini er partur av próvtøkuni í støðisverkætlanini,

Fylgiskjal 18

Námsætlan fyri yrkislærugreinina

Sensorik og góðska

Tíð: 32 pultstímar í 1. skúlaskeiði

Lýsing:

Næmingurin nýtir tey mest vanligu heiti til at lýsa mat, rávørur, sensoriska og kulinariska góðsku og lærir at døma um góðskuna á lidnari vøru útfrá liti, skapi, tættleika og smakki.

Førleikamál:

Næmingurin nýtur tey mest vanligu heiti til at lýsa mat, rávørur, sensoriska og kulinariska góðsku

Próvtøka / eftirmeting:

Tað verður givið støðumet og ársmet í lærugreinini

Próvtøka í lærugreinini er partur av próvtøkuni í støðisverkætlanini,

Fylgiskjal 19

Námsætlan fyri yrkislærugreinina

Samskifti og samstarv

Ískoyti til lærugreinina føroyskt á E-stigi í 1. skúlaskeiði

Tíð: 36 pultstímar í 2. skúlaskeiði

Lýsing:

Næmingurin kann greina og orða seg munnligt og skrivligt á føroyskum í starvs- og útbúgvingarhøpi svarandi til støðið E støðið í føroyskum.

Næmingurin arbeiðir við samskifti í mun til ta útbúgvingarleið hann/hon hevur vant. Arbeitt verður við samskifti, bæði munnligt og skrivligt, og næmingurin skal vísa, at hann/hon hevur skilt ymisk faklig hugtøk og málburð á fakmáli.

Næmingurin skal kunna greiða frá arbeiðsháttum tilgongdini og úrslitum sum vera goymd í einari skjalamappu

Førleikamál:

1. Næmingurin kann (við vegleiðing) nýta skrivaða og talaða máli við atliti at málláru svarandi til E-støði í føroyskum
2. Næmingurin kann samrøða/samskifta um egið skrivligt arbeiði, undir hesum evni til mappu
3. Næmingurin kann lesa og skilja einfaldan tekst
4. Næmingurin kann (við vegleiðing) greiða frá innihaldinum í einum teksti
5. Næmingurin kann (við vegleiðing) brúka lesi- og skriviætlanir
6. Næmingurin kann brúka KT til viðkomandi samskifti og til at leita eftir kunning
7. Næmingurin kann vera virkin í undirvísingini
8. Næmingurin kann, verða tilvitaður um mállæru og málsligar normar, og rímiliga nýtslu av siðsemi "korrekthed", brúka málið í skrift og talu
9. Næmingurin kann greiða frá og vera partur av samtalu um egið skrivligt arbeiði, og evnum til skjalamappu
10. Næmingurin kann vera greinandi í mun til innihaldi í teksti, boðskapi og framtíðarútlit
11. Næmingurin kann brúka lesi- og skrivistrategiir
12. Næmingurin kann brúka KT í samskifti og krevjandi leitan av kunning har tað er viðkomandi
13. Næmingurin kann brúka samskifti til gagns fyri samstarv og samveru við onnur
14. Næmingurin kann skilja og brúka vinnugreinafrøðimáli í samband við yrkisrættaðum lesnaði av teksti

Próvtøka / eftirmeting:

Tað verður givið støðumet og ársmet í lærugreinini

Próvtøka í lærugreinini er partur av próvtøkuni í støðisverkætlanini.

Fylgiskjal 20

Námsætlan fyri yrkislærugreinina

Rokning og kalkulatión

Framhald av støddfrøði á E-stigi frá 1. skúlaskeiði

Tíð: 36 pultstímar í 2. skúlaskeiði

Lýsing:

Næmingurin lærir at arbeiða við yrkisrættaðari støddfrøði í mun til gastronom yrki.

Førleikamál:

- Næmingurin kann hegnisliga og við nýtslu av KT nýta rokningarskipan í verki nýtur í dagliga arbeiðinum, umframt at rokna út vørur, tænastuavrik, køksprosentir og fylgja givnum útrokningum.
- Næmingurin kann við at nýta KT rokna út rættir.
- Næmingurin kann nýta kurs og gjaldoyra rokning.

Próvtøka / eftirmeting:

Tað verður givið støðumet og ársmet í lærugreinini

Próvtøka í lærugreinini er partur av próvtøkuni í støðisverkætlanini.

Fylgiskjal 21

Námsætlan fyri yrkislærugreinina

Metodikk, framleiðsla, tilrættislegging og góðska

Tíð: 108 pultstímar í 2. skúlaskeiði

Lýsing:

Næmingurin lærir um metodur, framleiðslu, tilrættalegging og góðsku.

Førleikamál:

Næmingurin kann:

- Gera, meta um og nýta uppskriftir og tær ymisu matgerðarhættirnar í mun til mat, ið er hildin heitur, køldur niður og frystur í framleiðsluni í ein stórkøki,
- velja og nýta røttu teknisku hjálpiamboðini i mun til framleiðsluna,
- nýta og meta um ávirkanina av framleiðsluhættum á tað sensoriska og føðsluligu góðskuna á matinum
- við vegleiðing leggja tilrættis eina kostframleiðslu í mun til menu, planlegging, evni, reinføri, tíð og økonomi í mun til framleiðsluna
- við vegleiðing nýta, gera og meta um tey tilrættaleggingaramboð t.d. uppskriftir, innkeypsætlanir, KT, ið finnast á arbeiðsplássinum.
- taka støðu til umhvørvisviðurskifti viðvíkjandi rávørum, framleiðslu, innpakningi, transport og burturkasti í mun til framleiðsluna
- arbeiða ergonomiskt rætt í framleiðsluni
- Málpinnanir niðanfyri er danskur standardur og ikki galdandi í Føroyum, tó má miðast móti hesum:
    - Eleven kan ud fra anbefalinger, herunder Nordiske Næringsstofanbefaling, certificeringsordningen Nøglehullet på spisesteder med de krav, der følger af den gældende bekendtgørelse om certificeringsordningen, samt andre relevante anbefalinger tilrettelægge, klargøre, tilberede og anrette alle døgnets måltider til personer på sygehuskost, normalkost herunder vegetarkost og mad til personer med anden etnisk baggrund.
    - Eleven kan vurdere og justere sammensætningen af hele eller dele af madretter, herunder alle krav som fremgår af certificeringsordningen Nøglehullet på spisesteder.

Próvtøka / eftirmeting:

Tað verður givið støðumet og ársmet í lærugreinini

Próvtøka í lærugreinini er partur av próvtøkuni í støðisverkætlanini,

Fylgiskjal 22

Námsætlan fyri yrkislærugreinina

Starvsvenjing

Tíð: 2x5 vikur

Lýsing:

Endamálið við starvsvenjingini í 2. skúlaskeiði er:

- At næmingur fær fatan av og innlit í matyrkið í tí praktiska gerandisdegnum sum heild og við serligum atliti at gastronom-atstøðarayrkinum.

Meginreglan fyri at kunna taka føðsluhjálparanæming í starvsvenjing í støðisárinum er, at stovnur ella fyritøka hevur fólk í starvi við útbúgving innan matyrkið. Minstakravið er hálvtannað ára útbúgving, t.d. føðsluhjálpari, o.l.

Stovnur ella fyritøka kann, um tað hevur fólk í starvi við minst 10 ára viðkomandi starvsroyndum innan matyrkið, taka føðsluhjálpara næming í starvsvenjing í 2. skúlaskeiði.

Skúlin skipar fyri starvsvenjingini hjá næmingunum og tekur avgerð um, um ein stovnur ella fyritøka lýkur omanfyri nevndu krøv sum starvsvenjingarpláss. Góðkenning av stovni ella fyritøku sum starvsvenjingarpláss er galdandi fyri 1 ár í senn.

Førleikamál:

- Starvsvenjingarplássið skal leggja starvsvenjingina tilrættis hjá næmingi soleiðis, at tað stuðlar undir møguleikum hjá næmingi at røkka førleikamálini í útbúgvingini.
- Skúlin skal saman við starvsvenjingarplássinum gera eina upplæringarætlan fyri hvønn næming við atliti at uppgávum, ið starvsvenjingarplássið vanliga fremur og sum eru viðkomandi fyri útbúgvingina.

Næmingurin skal á byrjunarstigi kunna:

Vørukunnleiki

1. arbeiða við feskum kjøti og greiða frá møguleikunum at hagreiða og hvat tað kann brúkast til
2. gera í stand, gera til og matgera fisk, flogfenað og innvøl
3. matgera, skera upp og goyma viðskera
4. gera til, matgera, nýta og greiða frá ymiskum slagi av prýði
5. hava vitan um ymisk sløg av breyði, feittstoffum og hvussu tað verður nýtt
6. hava vitan um ymisk sløg av drekkivørum

Metodik og framleiðsla

7. út frá forskriftum framleiða “menukomponenter” innan fyri tann kalda, flógva og heita køkin
8. nýta uppskriftir, sum er fyri hitahildna, kølda og frysta framleiðslu
9. nýta rættan metodik og framleiðsluhátt, ið er egnaður til ymiskar framleiðsluhættir við atliti at teimum amboðum, ið eru tøk

Framleiðslureinføri og egineftirlit

10. nýta reinføri og egiðeftirlits skránna hjá fyritøkuni
11. meta um avlopsframleiðslu i mun til givnar leiðreglur

Góðskutrygging

12. meta um góðskuna av rávørum, heil- og hálv”fabrikata” i vørumóttøkuni út frá ásettum leiðreglum
13. meta um rávørurnar, heil- og hálv”fabrikata” áðrenn framleiðslan fer í gongd út frá ásettum leiðreglum
14. meta um tað lidna rættin, til hetta hoyra teir einkultu “måltidskomponenter” út frá ásettum leiðreglum

Matskrá ætlan og samanseting (heitur og kaldur matur)

15. seta saman staklutirnar í tí heitu máltíðina (kjøt, fisk, sóvs, eplir, rís, grønmeti og tilhoyr osv.)
16. seta saman staklutirnar í tí køldu mátíðini (viðskeri, salatir, prýði, breyð osv.)
17. døma um støddina á rættinum

Innkeyp, kalkulatión og fíggjarstøða

18. skilir vørumóttøkuna og skilaliga i mun til fyriskipanir ger góðsku- og mongdareftirlit av vørum í goymsluni og veit hvussu hetta verður goymt.

Tilmæltir “kostformar”

19. hava vitan um hvønn tørv á mati kunda- og málbólkurin hevur

Kostbílegging og útbýting

20. hava vitan um vørugongdina (frá rávøru til liðna framleiðslu)
21. hava vitan um tilboðið hjá køkinum til kundan og brúkaran
22. hava vitan um tíðarfreistir í framleiðsluni og bíleggingum

Borðreðing

23. borðreiða innbjóðandi mat

Føðsla og dietætik

24. hava vitan um diætir, ið fyritøkan bjóðar fram

Arbeiðsætlan

25. gera ætlan um egið arbeiðið
26. samstarva og seta seg í samband við starvsfelagar í og uttan fyri køkin

Kunda og brúkara kontakt

27. kann samstarva og seta seg í samband við kunda- og brúkarabólkar umvegis café, kantinu, heimabúgvandi, sambýli v.m.

Arbeiðsumhvørvi og trygd

28. nýta ergonomiskar rættar arbeiðsstøður og flytingar í mun til hvussu arbeiðsplássi er innrættað og nýta amboð og annan reiðskap á mest gagnligan hátt
29. nýta arbeiðsumhvørvi og trygdarreglur á arbeiðsplássinum
30. greiða frá hvussu ofta gjørt verður reint, hættirnar og evnini í nýtt vera, sóttreinsing og hvussu nógv evni verður nýtt í samband við reingerð av hølum (t.d. framleiðslu- og goymsluhølum), innbúgvi (t.d. borð, ovnar, kølirúm, ventilatión) og uppvask
31. viðlíkahalda og reingera maskinur

Fyritøkan

32. hava kunnleika til fyritøkuna og hvussu arbeiði verður skipað
33. nýta samskifti í ymiskum samstarvsstøðum á arbeiðsplássinum

Próvtøka / eftirmeting:

Tað er eingin próvtøka ella eftirmeting av starvsvenjingini.

Fylgiskjal 23

Námsætlan fyri yrkislærugreinina

Upplæring á læruplássi

Tíð:
6 mánaðir

Lýsing:
Endamálið við upplæringini á læruplássi er at veita næmingi ta til læruna tilhoyrandi verkligu og handaligu royndirnar, sum gera, at hann eftir loknað læru hevur fullgildan handaligan førleika innan yrkið sum gastronom-atstøðari.

Førleikamál:ss

- Læruplássið skal fremja upplæringina soleiðis, at tað saman við skúlaundirvísingini ger, at næmingur røkkur førleikamálini í útbúgvingini,
- Læruplássið skal hava eina upplæringarætlan fyri næmingin við atlit til teimum uppgávum, sum læruplássið vanliga hevur,
- Læruplássið skal leggja tilrættis upplæringina í mun til ta skúlaundirvísing, næmingur hevur fingið og soleiðis, at skúla undirvísingin og upplæringin á læruplássinum so vítt til ber styðja hvørt annað,
- Læruplássið eigur at skipa upplæringina soleiðis, at næmingur fær uppgávur, sum vaksa í torleikastigi og fjølbroytni soleiðis, at næmingur við endan á lærutíðini røkkur tað útbúgvingarstøðið, sum sett verður til útbúgvingina.
- Læruplássið skal leggja áherðslu á, at næmingur skilir týdningin av krøvunum til t.d. umhvørvi, reinføri, persónliga trygd og trygd í sambandi við útbúnað v.m., og at lóggávan viðvíkjandi arbeiðsumhvørvi verður hildin.

Próvtøka / eftirmeting:
Tað er eingin próvtøka ella eftirmeting av upplæringini á læruplássinum. Eftir at skúla-undirvísingin og upplæringin á læruplássinum er lokin, fer næmingur á skúlanum upp til sveinaroynd sum føðsluatstøðari samsvarandi galdandi reglum í yrkisútbúgvingarlógini.

Fylgiskjal 24

Námsætlan fyri yrkislærugreinina

Heilsurøkt

Tímatal:

36 pultstímar

Lýsing:

Endamálið við undirvísingini er, at næmingur:

- Fær eina heildarfatan av hugtakinum heilsa í einum vinnufakligum høpi bæði til egið gagn og sum íkast til eina jaliga samfelagsliga menning, og
- fremur handaligt og ástøðiligt arbeiði við støði í grundleggjandi meginreglum innan ymisk evni og við herðslu á evni, ið hava týdning fyri útbúgvingina og yrkisgreinina.

Førleikamál:

Úrslitið av undirvísingini eigur at verða, at næmingur:

- Kann greiða frá fysiskum, heilsufrøðiligum og føðsluligum sjónarmiðum, sum kunna bøta um heilsuna,
- kann greiða frá sambandinum millum fólkaheilsu og samfelagsligu menningina, og
- kann skilja týdningin av fyribyrgjandi og heilsufremjandi átøkum og virka samsvarandi teimum.

Próvtøka / eftirmeting:

Próvtøka í lærugreinini er partur av próvtøkuni í støðisverkætlanni.

Fylgiskjal 25

Námsætlan fyri yrkislærugreinina

Náttúrufak

Tímatal: 72 pultstímar

Lýsing:

Endamálið við undirvísingini er, at næmingur:

- Fær innlit í náttúrufakliga grundarlagið innan tøkni, tøknifrøði og heilsu við atliti at økinum innan matyrkið, og
- fær fatan av náttúrufakliga týdninginum av tøknifrøðiligu menningini og tess ávirkan á menniskju, yrkið og samfelagið sum heild.

Nátturulærugreinin er sett saman av alisfrøði, evnafrøði, støddfrøði og møguliga lívfrøði. Støddfrøði er ein integreraður partur av undirvísingini við atliti at greining og lýsing av náttúrufyribrigdum og útrokningum. Ítøkiliga innihaldið í undirvísingini skal m.a. taka støði í, hvørji verulig náttúruevni eru partar av útbúgvingini og hvussu hesi ávirka yrkið, menniskju og samfelagið. Lærugreinin eigur at fevna um allar náttúrufakligar partar. Eisini eiga verkligar royndir í lærugreinini at hava ein týðandi leiklut í undirvísingini.

Førleikamál

Úrslitið av undirvísingini eigur at verða, at næmingur:

- Skal kunna velja út og nýta náttúrufaklig hugtøk og myndlar til at lýsa spurningar innan yrkislig og samfelagslig øki,
- skal kunna nýta støddfrøðiliga málisku og gera útrokningar í sambandi við náttúrufrøðilig fyribrigdi,
- kann gera rannsóknir, eygleiðingar og royndir,
- dugir at taka fyrilit fyri týdninginum av tøknifrøðiligu menningini og ávirkan tess á menniskju, yrkið og samfelagið,
- dugir at arbeiða eftir røttum trygdarreglum við atliti at útbúnaði og evnafrøðiligum tilfari,
- skal kunna troyta, velja og nýta náttúrufakliga kunning frá ymsum upplýsingarkeldum,
- dugir at nýta viðkomandi KT-útbúnað til útrokningar, skjalfestingar o.a., og
- sjálvstøðugt kunna skjalfesta og formidla úrslit av náttúrufakligum royndum.

Próvtøka / eftirmeting:

Tað verður givið støðumet og ársmet í lærugreinini,

Próvtøka í lærugreinini er partur av próvtøkuni í støðisverkætlanini.